

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1879
Toplantı Tarihi/Sayısı : 06.11.2024/52
Karar Numarası : 2024/1199
Başvuran : D.Ö.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, Aya Fotini Rum Ortodoks Kilisesinde sadece Ortodoksların ibadet etmesine izin verildiği ve Protestanların ibadet etmesinin engellenerek ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, İzmir ilinin Konak ilçesinde bulunan ve tescilli tarihi eser olan Protestan Kilisesinin mülkiyetinin 1997 yılında Konak Belediyesine devredildiğini, işgalci Yunan ordusunun 1919 yılında kullandığı sembol olan Yunanca Aya Fotini yazan tabelanın Kilisenin giriş kapısına asıldığını ve Kilisenin isminin Aya Fotini olarak değiştirildiğini, sadece ibadet saatlerinde Kilisenin kullanıma açıldığını, gerçek adı Flemenk Protestan Kilisesi olan ve elektrik ve su abonelik ücretleri Protestanlarca ödenen Kiliseye Protestan olanların girmesine izin verilmediğini ve Protestanların ibadet etmelerinin engellenerek ayrımcılık yapıldığını, Fener Rum Patrikhanesi tarafından 2015 yılında S. isimli papazın İzmir Metropoliti ilan edildiğini, Konak Belediyesinin resmi yazılarda da bu unvanı kullandığını ve böylece metropolitliğin resmiyet kazandığını ancak Lozan Antlaşması ve mübadele hükümleri çerçevesinde Fener Rum Patrikhanesinin sadece İstanbul Valiliğine bağlı bir Kurum olduğunu, İzmir'in mübadeleye tabi bir kent olduğunu, dolayısıyla metropolit ataması yapılamayacağını, ayrıca Patrikhanenin İstanbul dışı yapacağı tasarrufların öncelikle İçişleri Bakanlığının onayına tabi olduğunu, Bakanlığın Hukuk İşleri Şube Müdürlüğü'nün metropolit unvanı için onay vermediğini, Konak Belediyesinin yazısında sadece arazinin mülkiyetine sahip olduğunu, Kilise binasının ise Belediyeye ait olmadığını, dolayısıyla konunun Belediyeyi ilgilendirmediğini belirttiğini, 4721 sayılı Medeni Kanun'un 718'inci maddesinde taşınmaz mal mülkiyetinin taşınmazın üzerinde yer alan her türlü yapıyı kapsadığının hüküm altına alındığını, Belediyenin mülkiyetinde olan arazide bulunan binanın Patrikhane tarafından hukuka aykırı olarak kullanıldığını, tescilli taşınmazlara ilişkin her türlü işlemin Kültür ve Turizm Bakanlığının uhdesinde olduğunu, mülkiyeti Konak Belediyesine ait tescilli tarihi eser olan Kilise binasının içinde bulunan tarihi eşyaların kaydının tutulmaması, içindeki duvarın yıkılarak yanına Kuruldan izin alınmadan inşaat yapılarak alt katının mutfak ve üst katının ofis yapılması, izin alınmadan binaya Aya Fotini tabelasının asılması konularında Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine(CİMER) başvurduğunu, başvurusuna "Parsel ve üzerindeki yapı ile ilgili mülkiyet sorunu bulunması nedeni ile mülkiyet sorununun

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

netleştirilmesinden sonra değerlendirilmesine karar verilmiştir.” şeklinde yanıt verildiğini ancak mülkiyet sorunu bulunduğu iddiasının gerçeği yansıtmadığını, tapu kayıtlarında mülkiyetin Konak Belediyesine ait olduğunu, mülkiyet konusunda iddiada bulunan hiçbir kurum veya kişi olmadığını, Kilisenin Fener Rum Patrikhanesi tarafından işgal edildiğini, Patrikhanenin kendi ibadet saatlerinde Kilisenin kapısını açtığını ve bu saatler dışında kapıyı kilitlediğini, bu sebeple Kilisenin asıl sahibi olan Protestanların Kiliseye giremediklerini ve ibadet edemediklerini, ibadetin temel bir hak olarak Anayasa’da tanımlandığını ve ibadet edebilme hakkı için kimseden izin alınamayacağını, Konak Belediyesinin mal sahibi olarak görevinin kamuya ait ve umuma açık bir ibadethanenin kapısını ayrımcılık yapmadan herkese açmak olduğunu, Kiliseyi kullanan ve düzenli ibadetlerini yapan Rum Ortodokslarının Konak Belediyesinden habersiz Kiliseyi kullanmalarının ve kapısına tabela asmalarının hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, Konak Belediyesi Başkan Yardımcısı M.Y.’nin ibadet izni için Dışişleri Bakanlığının görüşü alınmalı dediğini, Dışişleri Bakanlığının cevabi yazısında Protestanların ibadet talepleri için olumsuz bir görüşlerinin olmadığını belirtildiğini, İzmirli Protestanların 6/4/2022 tarihli dilekçeleri ile Paskalya ayını düzenleme taleplerini Konak Kaymakamlığına ilettiklerini, Konak Belediyesinin bu talebi reddettiğini, ibadethanelerin umuma açık tutulması gereken taşınmazlar olmaları sebebiyle kamu tasarrufuna dair güvenliğin sağlanması görevinin Konak Kaymakamlığına ait olduğunu, özetle Konak Belediyesince Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne yazılan yazılar üzerine İl Müdürlüğü tarafından gerekli cins tashihi işleminin yapılmayarak kişilere haksız kazanç sağlandığını, bu durumda Konak Belediyesine boş arsa olarak devredilen taşınmazın Hazineye devri için gerekli işlemleri yapma görevinin İl Müdürlüğü yetkililerinde olduğunu ancak ısrarla tapuda gereken cins tashihi yapılmadığını, böylece Protestanlara karşı ayrımcılık yapıldığını iddia etmekte, bu ayrımcılığın engellenmesini, ayrımcılık yasağını ihlal eden Kurumlara müeyyide uygulanmasını, sadece Fener Rum Ortodokslarına ibadete açık olan Kilisede Protestanların da ibadet edilebilmesini ve umuma açık yerlerin umumun kullanımı için açık tutulmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

5. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. ...

(2) İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir.

(...)

(9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

6. Mezkûr Kanun’un “İspat yükü” başlıklı 21’inci maddesi şöyledir:

“(1) Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilmesi” başlıklı 39’uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Başvurucu, Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğunu iddia ettiği uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder.

(2) Talebin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. (...)”

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, ... f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularda ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularda ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına

alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuru; Aya Fotini Rum Ortodoks Kilisesinde sadece Ortodoksların ibadet etmesine izin verildiği ve Protestanların ibadet etmesinin engellenerek ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

13. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişinin Kurumumuza başvurabileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümden, gerçek ya da tüzel kişilerin Kurumumuza başvuru yapabilmesi için ayrımcılık yasağı ihlalinden doğrudan veya dolaylı olarak zarar gördüğü iddiasının bulunması gerektiği, başka bir ifade ile mağdur sıfatını haiz olması gerektiği anlaşılmaktadır.

14. Öte yandan ilgililerin Kuruma başvurmadan önce, 6701 sayılı Kanun'a aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep etmeleri gerekmekte olup bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilmektedir. Ayrıca Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması halinde ayrımcılık yasağının ihlal edilmediğine ilişkin ispat yükü karşı tarafa aittir. Mevcut başvuruda ise başvuranın kendisinin ayrımcılık yasağı ihlalinden doğrudan ya da dolaylı olarak zarar gördüğüne ilişkin bir bulgunun ve başvuruya konu iddialara ilişkin ispat yükünü karşı tarafa geçirecek ölçüde kuvvetli emare ve karine oluşturan olguların varlığının ortaya konulamaması, uygulamanın düzeltilmesi için muhatap taraftan talepte bulunulduğuna ilişkin herhangi bir belge ile başvuru konusu iddiaları destekleyen nitelikteki belgelerin Kuruma sunulmaması nedeniyle başvuru şartlarının yerine getirilmediği değerlendirilmiştir.

15. Başvuranın talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, başvuranın ayrımcılık yasağı ihlalinden doğrudan ya da dolaylı olarak zarar gördüğüne ilişkin bir bulgunun ve başvuranın iddiasını destekleyen emare ve karine oluşturan olguların varlığının ortaya konulmaması, uygulamanın düzeltilmesi için muhatap taraftan talepte bulunulduğuna ilişkin herhangi bir belge ile iddiaları destekler nitelikteki belgelerin Kuruma sunulmaması nedeniyle 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi gereği başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

6/11/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye